

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5:

Models teòric-explicatius de la Conducta Prosocial

Tema 6:

Factors determinants de les Conductes Prosocials

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5. Models teòric-explicatius de la Conducta Prosocial

5.1. Aproximacions del desenvolupament de les Conductes Socials Positives

5.2. Models que expliquen la sincronia de la prosocialitat .

5.3. Altres Propostes

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5. Models teòric-explicatius de la Conducta Prosocial

Bibliografia

- Martí Vilar, M. i Lorente, S. (2010). Modelos teórico-explicativos de la prosocialidad. En M. Martí Vilar, *Razonamiento Moral y la Prosocialidad. Fundamentos.* (pp.125-148). Madrid: CCS

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

Introducció

- Què és una Conducta Prosocial (CP)?

La CP està relacionada amb l'altruisme.

- Conductes Prosocials (CP): Independents de la motivació amb que es realitzen.
- Conductes Altruistes (CA): tenen la motivació d'ajudar a altre intencionadament.

Tota CA seria CP però no tota CP seria CA.

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

Introducció

5.1. Models diacrònics

Expliquen el desenvolupament de les CSP.

- La biologia i sociobiologia
- La Psicoanàlisi
- La psicologia de l'Aprenentatge Social
- La proposta cognitiu-evolutiva

5.2. Models sincrònics

Expliquen per què es produeixen o no les CSP.

- La proposta normativa
- L'Activació Emocional
- L'Orientació prosocial

5.3. Altres models

- Fisiologia moral
- Model dels trets
- Models humanistes

Diferents hipòtesis defensen que la CP té a veure amb aquesta teoria sociobiològica.

- * Hipòtesi de selecció familiar
- * Hipòtesi de la Reciprocitat
- * Hipòtesi de la Individualitat

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.1. Models diacrònics

5.1.1. La Biologia i la Sociobiologia

L'origen de la CP es troba en les predisposicions biològiques-

L'aparició de la CP té com a finalitat:

-La supervivència i l'augment de la representació genètica en la població.

- *Hipòtesi genètica*

Hi ha un major percentatge de CP entre familiars

Per què Augmenta la representació genètica en la població?

- Les CSP serveixen per a augmentar la probabilitat de que els parents pròxims, que comparteixen els mateixos gens, sobrevisquen.

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.1.1. La Biologia i la Sociobiologia

Hipòtesi de la Reciprocitat

- La CA no està sempre dirigida a familiars del benefactor

“Altruisme recíproc”:

- Conducta que ajuda a l'altre pot provocar que en el futur aporte beneficis per al qui ha ajudat

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.1.1. La Biologia i la Sociobiologia

Hipòtesi de la Individualitat

- Les CP's es fan per aconseguir prestigi i acceptació.
- Així augmenten les possibilitats de supervivència i de reproducció individuals.
- La conducta altruista no està dirigida al benefici familiar, sinó al individual.

- Estructures bàsiques de la personalitat
  - **Allò:** part primitiva i més antiga (pulsions)
  - **Jo:** part racional
  - **Superego:** estructura superior, busca la perfecció. Moralitat.

Perspectiva clàssica freudiana

Desenvolupament individual com a resultat de la interacció d'una **tendència egoista** i una **tendència altruista**.

Els impulsos instintius i la culpa determinen el pensament i la conducta.

Conducta Prosocial = control d'impulsos

- **Perspectiva neofreudiana**

El desenvolupament moral es porta a terme al llarg de tot el cicle vital.

Es forma a la infància, l'adolescència i la joventut.

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.1. Models diacrònics

5.1.3. La psicologia de l'Aprenentatge Social

- **Perspectiva del Condicionament Operant**

- Respostes prosocials: conseqüència del reforç directe.
- Caràcter moral: sèrie d'hàbits i virtuts inculcats per pares i professors.

- **Perspectiva Observacional**

- L'observació directa i la imitació de models conductuals facilita l'aprenentatge de les conductes prosocials.

- **Perspectiva dels Reguladors Cognitius**

- Qüestiona les teories d'aprenentatge tradicionals.
- Atorga més èmfasi als processos cognitius.
- Importància de les representacions cognitives i l'autoregulació.

- **El desenvolupament sociomoral**

Autors: J. Piaget i L. Kohlberg

- Diferents estadis en el desenvolupament moral

J. Piaget (1932):

- **Autonomia**
- **Fase intermèdia**
- **Heteronomia (realisme moral)**

L. Kohlberg (1964, 1976, 1982):

- **N. Preconvencional**
- **N. Convencional**
- **N. Posconvencional**

- **El Raonament Crític**

J.B. King (1986)

Pensament “de les tres cares”

- Cara empírica
- Pensament interpretatiu
- Pensament avaluatiu

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.2.Models Sincrònics

5.2.1.La proposta Normativa

Explicació de la CP a partir del concepte de “**NORMA**”

- **Model de la Responsabilitat Social (RS)**

Atribueix la CP a les normes socials generals (concretament en la norma de responsabilitat social).

- **Model de les Normes Personals Específiques (NPE)**

Atribueix la CP a les normes personals (específiques que interioritza cada individu).

- **Model Cognitiu del Procés de Decisió (PD)**

CP d'ajuda en situacions d'emergència (efecte espectador)

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.2. Models Sincrònics

5.2.1. L'Activació Emocional

- **L'activació adversa**

La situació d'ajuda provoca una activació emocional, la qual cosa desemboca en un malestar propi que a la vegada deriva en una motivació egoista per a la CP d'ajuda.

Components:

- *De l'activació:* el factor determinant de la CP és la interpretació de l'activació emocional:

- Positiva: NO motivadora de la CP.

- Negativa: Motivadora de la CP.

- *De la decisió:* càlcul de costos i beneficis de la CP.

- 1) Abandonar la situació

- 2) Ajudar (directa o indirectament)

- 3) Reestructurar cognitivament la situació.

- **L'activació empàtica**

La situació d'ajuda provoca una activació emocional empàtica, la qual deriva en una motivació altruista per la CP d'ajuda.

- Factors situacionals: determinants en la CP.
  - La finalitat de la CP és alleugerir o reduir el malestar aliè.

● **La proposta integradora**

L'ajuda pot vindre determinada per:

- Activació Emocional empàtica (motivació altruista)
- Activació Emocional adversa (motivació egoista)

Factors determinants:

- Càlcul de beneficis i costos.
- Dificultat per a fugir de la situació

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.2. Models Sincrònics

5.2.3. L'Orientació Prosocial

Staub (1974): va predir amb èxit la CP d'ajuda basant-se en un nou factor *l'orientació prosocial*.

Orientació Prosocial: l'atribució de causalitat, responsabilitat social, raonament moral i valors prosocials.

- **Conclusió:** correlacions molt significatives entre puntuacions dels subjectes entrevistats i conductes d'ajuda.

L'orientació prosocial era un tret més general que la resta dels trets de personalitat avaluats en cadascun dels tests.

- **Crítica (Wilson i Petruska 1984):** falta de conceptualitzacions teòriques sobre com les situacions poden activar els motius subjacents.

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 5. Models tericoexplicatius de la conducta Prosocial

5.3. Altres Models Explicatius

- FISIIOLOGIA DE LA MORAL
- MODEL DELS TRETETS
- MODEL HUMANISTA

Hemming (1991):

- La moral humana té la base en la pròpia evolució de l'espècie.
- L'aprenentatge es forma durant el procés educatiu, enllaçant la potencialitat per a les relacions i les conductes socials amb els circuits neurals que la possibiliten en el cervell de l'ésser humà.

Postula la necessitat d'un aprenentatge en continguts intel·lectuals i en valors socials.

- Necessitat de mantindre un equilibri entre l'egocentrisme i l'ajuda social des d'un posicionament evolutiu.

Internalista

Individus tenen disposicions innates o adquirides que contribueixen a la conducta d'ajuda

- **Zumalabe (1994)**: relació entre variables de personalitat i conducta prosocial → suport empíric limitat
- **Schwartz i Clausen (1973, 1975, 1977)**: correlació entre l'atribució interna de causalitat i l'ajuda directa que es presta.
- **Darley i Batson (1973)**: relació entre orientació religiosa i forma d'ajuda.

Tema 5. Models teòric-explicatius de la conducta Prosocial

5.3. Altres Models Explicatius

5.3.3. Model Humanista

- **C. Rogers i A. Maslow:** tenen una visió positiva del ser humà. Autorealització, maduresa, socialització...
- Existeix a l'ésser humà un sentiment natural, innat, no egoista, que es manifesta en l'ajuda altruista.
- La conducta Altruista és part de l'ésser humà, és una manera d'ajudar a l'altre i a sí mateix.

Tema 6: Factors determinants de les conductes prosocials

Bibliografia Bàsica

- Lorente, S. i Martí Vilar, M. (2010). Factores determinantes de las Conductas prosociales. En M. Martí Vilar, *Razonamiento Moral y la Prosocialidad. Fundamentos.* (pp. 149-168). Madrid: CCS

Bibliografia Complementaria

- Mestre, V.; Pérez, E.; Samper, P. i Martí Vilar, M. (1998). Educación familiar y desarrollo de la afectividad en los hijos. *Familia: Revista de ciencias y orientación familiar*, 16, 47-64.
  - <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=498166>
- Mestre, V.; Pérez, E.; Samper, P. i Martí Vilar, M. (1998). Diferencias de género en la empatía y su relación con el pensamiento moral y el altruismo. *Iberpsicología*, 3, nº 1
  - <http://dialnet.unirioja.es/servlet/articulo?codigo=300817>

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

INTRODUCCIÓ

6.1. VARIABLES SOCI-DEMOGRÀFIQUES

6.2. VARIABLES COGNITIVES

6.3. VARIABLES AFECTIVES

6.4. VARIABLES DE PERSONALITAT

6.5. FACTORS DEL CONTEXT DE SOCIALITZACIÓ

6.6. FACTORS SITUACIONALS

CONCLUSIÓ

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

Introducció

Augment en el nombre de publicacions en investigació: interès de la societat.

Les investigacions científiques es centren en diferents aspectes segons 3 interessos:

- Situació on es produeix la conducta.
- Què s'obté amb la conducta d'ajuda
- Definir i categoritzar les conductes que són prosocials.

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

Introducció

- **Eisenberg i Fabes (1998):** *“definim la CP com voluntària i amb intenció de beneficiar els altres. La CP està determinada per múltiples causes, inclòs l’egoisme, l’orientació cap als altres i els interessos concrets. Especial importància per a entendre el RM és el subgrup de conducta prosocial denominada altruisme”.*
- La configuració de la CP és complexa per la influència de múltiples factors com les variables SOCI-DEMOGRÀFIQUES, cognitives, afectives de personalitat, de socialització, situacionals i culturals.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.1. Variables SOCI-DEMOGRÀFIQUES

6.1.1. Edat

La CP requereix d'un cert nivell de maduració.

- Les CP's canvien segons l'edat de l'individu.
- **Hoffman** (1981): Xiquets i xiquetes a partir dels 14 mesos presenten CP's .
  - Aquestes CP's s'expressen amb el contacte físic (tocar, acariciar...)
  - A més edat les expressions de CP's passen a ser verbals i més complexes.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.1. Variables SOCI-DEMOGRÀFIQUES

6.1.1. Edat

- **Miller, Berzweig, Eisenberg i Fabes (1995)**. Conductes com consolar tendeixen a extinguir-se mentre d'altres com compartir i ajudar apareixen.
- A la infància: visió egocèntrica i les conductes del xiquet estan orientades a recompenses visibles.
- Més tard, les conductes s'orienten a recompenses socials, s'interioritzen les normes socials i un autoconcepte positiu quan es veu a sí mateix prosocial.
- **Eisenberg i Fabes (1998)**: Quan més gran és un xiquet, major es la possibilitat que realitze CP's.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.1. Variables SOCI-DEMOGRÀFIQUES

6.1.2. Sexe

- Escasses investigacions i els resultats contradictoris.
- Guijo (2002) Les diferències entre xiquets i xiquetes poden deure's a:
  - Distints nivells de desenvolupament.
  - Diferents tipus d'interacció amb els pares.
  - Estereotips i rols socials.
  - L'instrument utilitzat.

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.2. Variables Cognitives

- El judici moral i les atribucions
- El desenvolupament cognitiu i moral
- La presa de perspectiva

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.2. Variables Cognitives

6.2.1. Judici Moral i Atribucions

Judici moral

- Pensament lògic
- Habilitat per a prendre la perspectiva dels altres

Atribucions

- Atribucions positives
- Atribucions negatives

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.2. Variables Cognitives

6.2.2. Desenvolupament Cognitiu i Moral

La CP està més en funció de reaccions emocionals o afectives que de components cognitius o del desenvolupament moral.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.2. Variables Cognitives

6.2.3. Presa de Perspectiva

- Capacitat per a posar-se en el lloc de l'altra persona; relacionada amb la CP.
- **Batson** (1995): aquesta capacitat està molt relacionada amb el tipus d'ajuda que es presta. L'empatia evoca CP, però aquesta no sempre està motivada per sentiments empàtics, a voltes per sentiments egoistes.

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.3. Variables Afectives

L'empatia

Els sentiments de culpa

L'estat emocional i la intel·ligència emocional

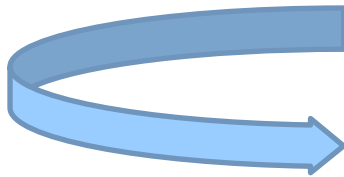

Tema 6. Factors de Personalitat

6.3. Variables Afectives

6.3.1. L'Empatia

Persones empàtiques

són capaces de comprendre les conseqüències negatives de l'agressió per a sí mateix i per als altres i per això són menys agressives.

Conducta Prosocial

empatia

Tema 6. Factors de Personalitat

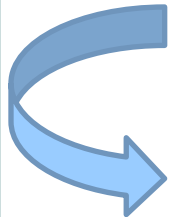
6.3. Variables Afectives

6.3.1. L'Empatia

L'empatia:

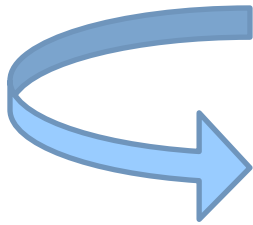
Apareix com a principal motivador de la CP, en els seus components cognitius, però especialment en els seus components emocionals (la preocupació per l'altre).

L'afecte empàtic pot contribuir a:

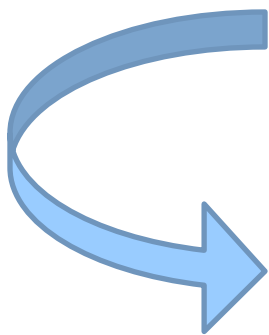
- L'Acceptació de principis morals
- La Motivació
- El Raonament Moral

Etxebarria (1994)

Els Sentiments de Culpabilitat

són experimentats quan les persones actuen d'una manera que no és coherent amb la seua consciència

La culpa

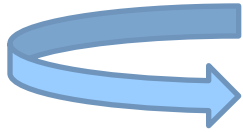
pot conduir a un replantejament dels propis valors, de les prioritats, de ser menys egoistes en el futur i de ser més considerats amb els altres.

Tema 6. Factors de Personalitat

6.3. Variables Afectives

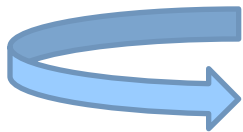
6.3.3. Estat Emocional i Intel·ligència Emocional

Moor *et al.* (1973)

És més probable que una persona que es troba en un estat emocional positiu manifeste CP's d'ajuda cap a altres persones.

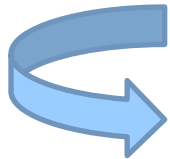
Piliavin (1972) planteja que des de l'observació

quan una persona és testimoni de la situació de desgràcia d'una altra es veu egoïstament motivat a ajudar-la i reduir-ho ja que li crea a ell un malestar personal. L'explicació d'això tindria lloc en dos fases:

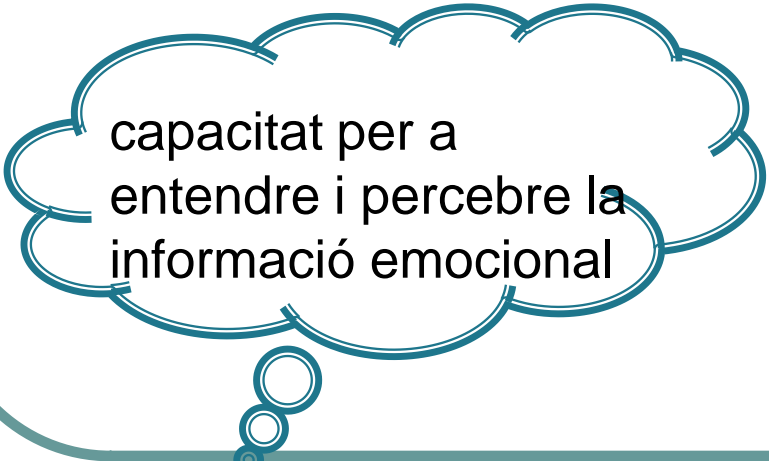
1. Activació davant la situació negativa que viu una persona
2. Càlcul que du a terme l'individu respecte als Costos o Beneficis que li suposarà la seua actuació

Intel·ligència Emocional (I/E)

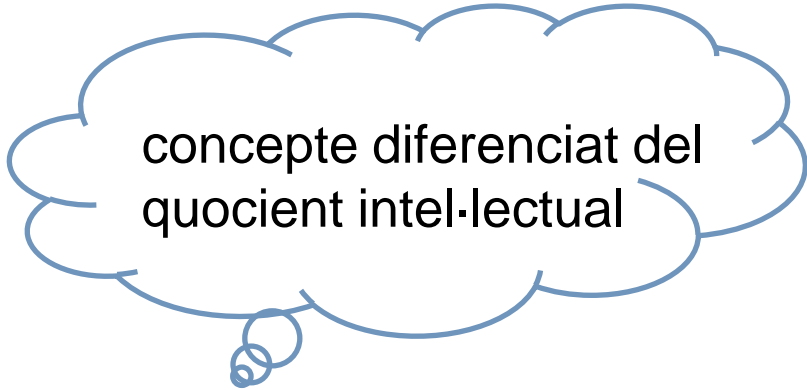

capacitat de l'individu per a comprendre i regular les pròpies emocions, de manera que mantinga unes relacions socials millors i siga capaç de motivar-se.

Concepcions diferenciades pel que fa a I/E:

capacitat per a entendre i percebre la informació emocional

concepte diferenciat del quocient intel·lectual

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.4. Variables de Personalitat

- La sociabilitat
- La personalitat
- El locus de control intern i l'atribució de responsabilitat

Tema 6. Factors de Personalitat

6.4. Variables de Personalitat

6.4.1. La sociabilitat

- Una vinculació positiva amb altres incrementa la CP d'ajuda i la cooperació.
- **López** (1999);
  - I. Els xiquets naixen preorientats socialment.
  - II. Si els adults els ofereixen conductes adequades es vinculen a ells
  - III. En aquesta experiència d'afecció s'adquireix:
    - a) Confiança i seguretat per a obrir-se als demés
    - b) Aprenentatge instrumental necessari per establir relacions socials
  - IV. Els xiquets generalitzen aquestes expectatives a altres relacions socials.

Tema 6. Factors de Personalitat

6.3. Variables de Personalitat

6.3.2. Personalitat

- Existeix una disposició de les persones a manifestar o no CP's d'ajuda segons la seua personalitat. Variables de personalitat que afavoreixen la CP d'ajuda:
- Habilitats socials, expressivitat, sentiment gregari, assertivitat i agressivitat moderades.
- **Latené y Darley**: Estudi de les variables situacionals en l'aparició de la CP.

Tema 6. Factors de Personalitat

6.4. Variables de Personalitat

6.4.3.Locus de Control i Atribució de Responsabilitats

- L'autoestima: variable mediatra important en la CP.
- Els judicis i opinions que els altres van aportant de tu, també influeixen molt en els intercanvis socials i en les relacions.
- El Locus de Control és fonamental per a un individu, ja que és per aquest que es sent subjecte actiu i responsable de les situacions socials.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.5. Factors del Context de Socialització

6.5.1. Elements de l'àmbit Familiar

Estudi de la família

Els pares: Model de transmissió de valors i cultura.

Bowlby (1969): Proporció d'afecció segur i model altruista.

Famílies amb valors prosocials: Fills amb eixos valors.

Investigacions empíriques: Resultats heterogenis.

-Determinants de la transmissió dels models prosocials.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.5. Factors del Context de Socialització

6.5.1. Elements de l'àmbit Familiar

- **Coutu i Pelletier (1990):** germans com a subsistema que influeix en la prosocialitat → estableix relacions igualitàries.
- **Punts de vista en la interacció entre germans.**
  - Centrat en les interaccions en el nucli familiar i la interiorització.
  - Centrat en l'anàlisi de variables estructurals.
- **Conclusions: presència de germans no més competència social.**
  - Fills únics.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.5. Factors del Context de Socialització

6.5.2. Factors del Context Escolar

- Escola → Desenvolupament valors socials i aprenentatge de CP's.
- Augmenta el contacte amb xiquets.
- Importància de les influències del grup d'iguals i del mestre.
- Interioritzen les normes i valors socials gràcies a les interaccions on hi haja CP.

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.5. Factors del Context de Socialització

6.5.3. Interacció amb el grup d'iguals

- Enfocament cognitiu-evolutiu: importància de la interacció entre iguals.
- Relació entre iguals:
  - El xiquet aprén el que s'espera d'ell.
  - Oportunitat d'aprendre habilitats socials.
  - Consideren les conseqüències socials de la CP.
  - Es produeix de manera espontània.
- En ocasions no s'aprofiten les oportunitats de l'àmbit escolar:
  - El propi context no estableix les vies de comunicació per a la interacció.
  - Característiques individuals del xiquet/a.

6.6.1. Presència d'observadors.

Latané i Darley (1970).

- “Difusió de la responsabilitat”
- “Por al ridícul”.

6.6.2. Presència de models altruistes.

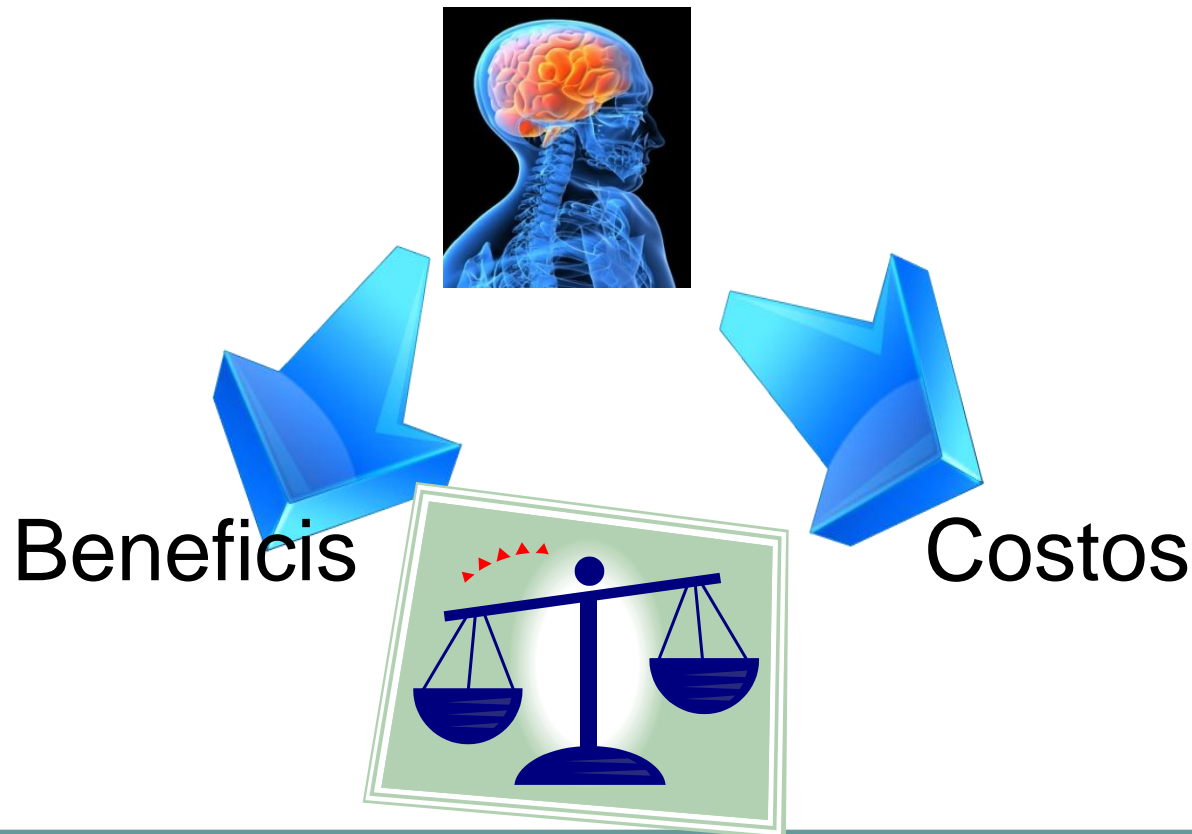
Piliavin, Piliavin i Rodin (1975): Model dels costos d'ajuda

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.6. Factors Situacionals

- Abans de realitzar la conducta d'ajuda

BLOC III. LA CONDUCTA PROSOCIAL

Tema 6. Factors determinants de les Conductes Prosocials

6.6.2. Factors del Context Cultural

Normes socioculturals
i
valors que regeixen en una societat

Cultures Col·lectivistes
Vs
Cultures Individualistes

- **Goody (1995)**
  - Aprenentatge en societat
    - Mecanismes
(condicionament, modelatge)
    - Cultura.